

kowal _ 2b _ historia i teraźniejszość _ wymagania

Wymagania edukacyjne _ Historia i teraźniejszość _ II B.

I. Ustalenia ogólne.

1. Ocenie z historii podlega: o znajomość: faktografii postaci historycznych o umiejętność: posługiwania się mapą, dokonania analizy przyczynowo-skutkowej wnioskowania i uogólniania redagowania odpowiedzi analizy tekstów źródłowych łączenia wiedzy historycznej z wiedzą uzyskaną poza tokiem szkolnym. Nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę wskazując na mocne i słabe strony oraz udziela uczniowi wskazówek do dalszej pracy.

2. Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów:

odpowiedź ustna, obejmująca 3 lekcje tematyczne, trwająca do 10 minut. Kryteria oceny za odpowiedź mają uwzględniać: koncepcję wypowiedzi, zasób pojęć i postaci związanych z omawianym zagadnieniem oraz poprawność językową;

kartkówka, obejmująca 3 lekcje tematyczne, trwająca do 20 minut,

sprawdzian pisemny (może mieć charakter testowy, odpowiedzi na pytania-problemy, a także dotyczyć umiejętności analizy źródeł), obejmujący partię materiału - jeden dział; aktywność na lekcji; ocena ma wynikać z obserwacji ucznia uwzględniające jego przygotowanie do lekcji, wypowiedzi na lekcji, pracy indywidualnej i w grupie podczas lekcji oraz w czasie realizacji projektów; karta pracy indywidualnej uzupełniana na lekcji

prace domowe - obowiązkowe zadania zlecone przez nauczyciela do wykonania poza czasem trwania lekcji

3. Częstotliwość odpowiedzi ustnych, sprawdzianów i kartkówek:

odpowiedź ustna – uczeń powinien mieć przynajmniej jedną ocenę z odpowiedzi ustnej w semestrze,

kartkówka – od 2 do 3 po zakończeniu mniejszej partii materiału, ważnego zagadnienia,

sprawdzian pisemny – po zakończeniu bloku tematycznego lub większej partii materiału,

4. **Zadania domowe**: uczeń sprawdzany jest z wykonania zadania domowego poprzez odpowiedź ustną lub pisemną, uczeń może zgłosić brak zadania domowego jeden raz w ciągu semestru, za każdy kolejny brak zadania domowego uczeń otrzymuje ocenę niedostateczny.

5. Frekwencja ucznia: sprawdzana jest częstotliwość opuszczania lekcji oraz czy są to nieobecności jednodniowe, zwalniania z kilku lekcji czy też spowodowane chorobą ucznia (skutki nieobecności są regulowane w Statucie Szkoły).

6. Wkład pracy ucznia, jego zaangażowanie oraz praca dodatkowa: na ocenę z przedmiotu wpływa liczba wykonanych prac dodatkowych, wyniki w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, czynny udział w kole zainteresowań, oraz praca na miarę możliwości ucznia.

7. Usprawiedliwienia: uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (na początku lekcji) dwa razy w ciągu semestru przy dwóch i więcej godzinach przedmiotu w tygodniu, za każde kolejne nieprzygotowanie do lekcji uczeń otrzymuje ocenę niedostateczny z odpowiedzi, uczeń nie może zgłosić nieprzygotowania do lekcji powtórzeniowej, zapowiedzianej kartkówki i sprawdzianu.

8. Na każdą lekcję uczeń powinien posiadać: zeszyt przedmiotowy/zeszyt ćwiczeń, podręcznik, brak zeszytu z zadaniem domowym jest traktowany jako brak zadania domowego.

II. Sprawdziany i kartkówki.

1. Sprawdzian obejmujący większą partię materiału powinien być zapowiedziany przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem wraz zakresem wymagań obejmujących sprawdzian.
2. Zaplanowany na dany dzień sprawdzian lub praca klasowa jest odnotowany, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem w e-dzienniku lekcyjnym.
3. Kartkówki mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane w zależności od uznania nauczyciela.
4. Uczeń musi mieć ocenę z każdego odbytego sprawdzianu. Uczeń ma obowiązek zaliczenia sprawdzianu w ciągu tygodnia od pierwszego dnia obecności w szkole, w terminie wyznaczonym przez nauczyciela. Brak zaliczenia sprawdzianu w przewidzianym terminie, skutkuje uzyskaniem oceny częściowej „niedostateczny”.
5. Na sprawdzianach można korzystać z pomocy przygotowanych przez nauczyciela.
6. Przy ocenie sprawdzianów i kartkówek punktowanych przyjmuje się następującą skalę ocen:

Norma ilościowa	Stopień szkolny
0% - 39%	niedostateczny
40% - 59%	dopuszczający
60% - 74%	dostateczny
74% - 89%	dobry
90% - 99%	bardzo dobry
-100%	celujący

IV. Aktywność.

1. Uczeń ma prawo do wykorzystania różnych form aktywności: aktywność na lekcji, indywidualna karta pracy, zadania domowe, projekt edukacyjny, prezentacja multimedialna/poster na temat ustalony z nauczycielem.
2. Aktywność może być oceniona w formie oceny lub za pomocą znaku „+” lub „-”, który nauczyciel wpisuje w e-dzienniku. Pod koniec semestru „plusy” lub „minusy” zostają przeliczone na oceny według zasady: o + + + + - bardzo dobry o + + + - - dobry o + + - - - dostateczny o + - - - - dopuszczający o - - - - - niedostateczny
3. Propozycje dodatkowych prac oraz możliwość udziału w różnych konkursach oraz olimpiadach są podawane przez nauczyciela na bieżąco, w trakcie trwania semestru

V. Stopień przyswajania wiedzy i umiejętności.

Ocenianie odpowiedzi

Dopuszczający

ma wiadomości konieczne, luźno powiązane, słabo rozumie uogólnienia, nie potrafi wyjaśnić zjawisk, nie potrafi dokonać analizy przyczynowo skutkowej stosuje wiedzę w sposób jedynie odtwórczy i tylko z pomocą nauczyciela, posiada bardzo ubogie słownictwo przedmiotowe, wypowiada się chaotycznie, niespójnie pod względem językowym

Dostateczny

posiada wiadomości w stopniu podstawowym, poprawnie rozumie podstawowe zjawiska historyczne, dokonuje prostych analiz przy pomocy nauczyciela, potrafi wykorzystać wiadomości do celów praktycznych, jedynie dzięki pomocy nauczyciela, jego wypowiedź jest uboga w słownictwo przedmiotu, umie wyjaśniać podstawowe definicje, potrafi wykonać proste ćwiczenia z mapą i tekstami źródłowymi.

Dobry

opanował materiał, jego wiadomości w danym zakresie są logicznie powiązane, poprawnie rozumie związki pomiędzy wydarzeniami, w sytuacjach nietypowych potrafi dokonać prostych uogólnień, pod kierunkiem nauczyciela potrafi dokonać analizy przyczynowo-skutkowej i odnaleźć związki i zależności między faktami, zna podstawowe pojęcia i terminy naukowe, jego odpowiedź jest spójna i poprawna pod względem językowym.

Bardzo dobry

w sposób wyczerpujący opanował wiedzę potrafi kojarzyć wiadomości oraz przekazywać je zgodnie z logicznym układem, właściwie rozumie uogólnienia i związki pomiędzy zjawiskami historycznymi, wyjaśnia zjawiska bez ingerencji nauczyciela, umiejętnie i samodzielnie wykorzystuje wiadomości w teorii i praktyce, w poprawny sposób posługuje się terminologią historyczną

Celujący

posiada szerszy zasób wiedzy niż wynikający z wymagań programowych rozumie, zgodnie ze stanem badań, związki między faktami, swobodnie dokonuje uogólnień, wyjaśnia zjawiska bez jakiegokolwiek ingerencji nauczyciela, samodzielnie i sprawnie posługuje się wiedzą dla celów teoretycznych i praktycznych, swobodnie posługuje się terminologią historyczną, wypowiada się płynnie, konkretnie oraz poprawnie pod względem językowym.

Ocenianie umiejętności posługiwania się mapą

Dopuszczający

na wskazanym przez nauczyciela obszarze potrafi znaleźć państwa, miejsca bitew i traktatów pokojowych.

Dostateczny

z pomocą nauczyciela potrafi wskazać na mapie historycznej państwa, miejsca bitew i traktatów pokojowych

Dobry

w sposób samodzielny i sprawny posługuje się każdym rodzajem mapy, jeżeli jest on dopasowany do danego zagadnienia.

Bardzo dobry

w sposób samodzielny i sprawny posługuje się każdym rodzajem mapy, o ile jest on dopasowany do danego okresu historycznego.

Celujący

w sposób samodzielny i sprawny posługuje się każdym rodzajem mapy niezależnie od stanu jej przydatności do danego zagadnienia lub okresu historycznego.

Ocenianie umiejętności analizy tekstu źródłowego

Dopuszczający

korzystając z krótkiego tekstu dostosowanego do podstawy programowej oraz przy pomocy nauczyciela potrafi: -opowiedzieć treść tekstu -odnieść treść do epoki w której powstał -określić jego rodzaj.

Dostateczny

pracując na krótkim tekście dostosowanym do podstawy programowej oraz przy pomocy nauczyciela potrafi: dokonać ogólnej analizy tekstu w oparciu o podane pytania konstruować własne pytania dokonać korelacji wiadomości z tekstu i wiadomości z podręcznika określić rodzaj źródła

Dobry

pracując na tekście dostosowanym do podstawy programowej potrafi: z pomocą nauczyciela dokonać analizy źródła z pomocą nauczyciela przedstawić własne pytania do tekstu odnieść wiadomości z tekstu do znanej sobie faktografii dokonać ogólnej krytyki źródła.

Bardzo dobry

potrafi korzystając ze wskazówek nauczyciela dokonać analizy tekstu źródłowego dostosowanego do wymagań podstawy programowej, tzn.: - przedstawić własne pytania do tekstu - na podstawie własnych wniosków określić konsekwencje przedstawionych zjawisk - odnieść wiadomości z tekstu do znanej sobie faktografii - dokonać całkowitej krytyki źródła.

Celujący

samodzielnie potrafi: - dokonać analizy tekstu źródłowego - przedstawić własne pytania do tekstu - na podstawie własnych wniosków określić konsekwencje przedstawionych zjawisk - odnieść wiadomości z tekstu do znanej sobie faktografii - dokonać całkowitej krytyki źródła.

Wymagania ogólne

Ocena celująca(6)

– opanował w pełni zakres wiedzy i umiejętności wyszczególnionych w podstawie programowej; – charakteryzuje go systematyczna i efektywna praca indywidualna i zespołowa; – samodzielnie i twórczo sięga do różnych źródeł informacji, analizuje je i wyciąga wnioski; – chętnie uczestniczy w dyskusjach i pracach w grupach; – bezbłędnie formułuje wnioski i broni swoich poglądów, sprawnie posługując się argumentami; – przejawia samodzielne inicjatywy dotyczące rozwiązywania konkretnych problemów; – proponuje rozwiązania niestandardowe; – wykorzystuje wiedzę nie tylko z historii i wiedzy o społeczeństwie, ale również z przedmiotów pokrewnych; – wzorowo wywiązuje się z powierzonych zadań i ról; – odnosi sukcesy w konkursach historycznych i wiedzy o społeczeństwie zarówno w szkole, jak poza nią; – jest zawsze chętny do działania, spełnia się jako wolontariusz, np. bierze udział w debatach oksfordzkich, przygotowuje wybory do szkolnego samorządu, symulację wyborów, uczestniczy w akcjach organizowanych przez organizacje pozarządowe (np. Kartka dla Powstańca, Światelko Pamięci czy akcja pisania listów w obronie bezprawnie uwięzionych organizowana przez Amnesty International); – potrafi zorganizować spotkanie np. ze świadkiem historii i wspólnie z nauczycielem je poprowadzić, przygotować scenariusz ciekawego wyjścia tematycznego czy szkolnych obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych itp. – pomaga nauczycielowi w wyszukiwaniu ciekawych form aktywności obywatelskiej proponowanych przez władze państwowe i samorządowe, organizacje pozarządowe oraz społeczności lokalne i włączaniu w nie klasy/szkoły. – cechuje go postawa otwartości i wrażliwości na potrzeby innych.

Ocena bardzo dobra (5)

– opanował w pełni zakres wiedzy i umiejętności wyszczególnionych w podstawie programowej; – charakteryzuje go systematyczna i efektywna praca indywidualna i zespołowa; – sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji; – potrafi dzięki wskazówkom nauczyciela dotrzeć do innych źródeł informacji; – chętnie uczestniczy w dyskusjach i pracy w grupach; – właściwie formułuje wnioski i broni swoich poglądów, posługując się argumentami; – wyróżniająco wywiązuje się z powierzonych zadań i ról; – bierze udział w konkursach historycznych i wiedzy o społeczeństwie zarówno w szkole, jak poza nią; – wykorzystuje wiedzę nie tylko z historii i wiedzy o społeczeństwie, ale również z przedmiotów pokrewnych; – ma dużą wiedzę o historii regionu; – jest chętny do działania, spełnia się jako wolontariusz, np. bierze udział w

debatach oksfordzkich, przygotowuje wybory do szkolnego samorządu, symulację wyborów, uczestniczy w akcjach organizowanych przez organizacje pozarządowe (np. Kartka dla Powstańca, Świećło Pamięci czy akcja pisania listów w obronie bezprawnie uwięzionych organizowana przez Amnesty International); – potrafi zainicjować ciekawe zadania związane z inicjatywami obywatelskimi dla zespołu klasowego; – cechuje go postawa otwartości i wrażliwości na potrzeby innych.

Ocena dobra (4)

– opanował zakres wiedzy i umiejętności wyszczególnionych w podstawie programowej w stopniu średnim; – zazwyczaj charakteryzuje go systematyczna i efektywna praca indywidualna i zespołowa; – potrafi korzystać z większości poznanych w czasie lekcji źródeł informacji; – często uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowych/grupowych; – poprawnie formułuje wnioski i broni swoich poglądów –odpowiednio wywiązuje się z powierzonych zadań i ról; – zna najważniejsze wydarzenia i postacie z dziejów regionu; – próbuje wykorzystywać wiedzę nie tylko z historii i wiedzy o społeczeństwie, ale również z przedmiotów pokrewnych; – zawsze chętnie uczestniczy w życiu szkoły i różnych aktywnościach proponowanych przez nauczyciela, czasami sam je inicjuje. – włącza się w wolontariat.

Ocena dostateczna (3)

– opanował zakres wiedzy i umiejętności wyszczególnionych w podstawie programowej w stopniu poprawnym; – czasami pracuje niesystematycznie i niezbyt chętnie podejmuje pracę indywidualną, grupową lub zespołową; – potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji; – rzadko uczestniczy w dyskusji i pracach zespołowych/grupowych; – czasami poprawnie formułuje wnioski; – ma problemy z obroną swoich poglądów; – stara się wywiązywać się z powierzonych mu zadań; – zna niektóre wydarzenia i postacie z dziejów regionu; – na ogół chętnie uczestniczy w życiu szkoły i różnych aktywnościach proponowanych przez nauczyciela, czasami sam je inicjuje. – czasami podejmuje działania jako wolontariusz.

Ocena poprawna (2)

– opanował zakres wiedzy i umiejętności wyszczególnionych w podstawie programowej na poziomie elementarnym; – nie pracuje systematycznie i niezbyt chętnie podejmuje zadania wskazane przez nauczyciela; – nie pracuje w grupie ani w zespole zadaniowym; – nie formułuje własnych wniosków; – przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych umiejętności; – rzadko wywiązuje się z powierzonych mu zadań; – rzadko uczestniczy w debatach, dyskusjach punktowanych; – nie jest wolontariuszem

Ocena niedostateczna (1)

– nie opanował podstawy programowej nawet na poziomie elementarnym; – nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowej wiedzy i umiejętności wyszczególnionych w podstawie programowej; – nie podejmuje prób samodzielnego myślenia, rozwiązywania problemów; – nie wyraża chęci

współpracy z nauczycielem i innymi uczniami; – nie wywiązuje się z powierzonych mu zadań; – nie bierze udziału w debatach, dyskusjach punktowanych itp.; – nie wyraża chęci poprawy niezaliczonych partii materiału (np. ocen ze sprawdzianów czy prac terminowych); – nie jest zainteresowany wolontariatem

Wymagania szczegółowe:

Ocena celująca(6)

Uczeń:

- ocenia postawę pośła Stanisława Stommy w 1976 r. (rozważa, czy jego postępowanie jest przykładem obywatelskiego nieposłuszeństwa); • przygotowuje i moderuje klasową debatę na temat: Edward Gierek – funkcjonariusz sytemu komunistycznego czy nowator, który otworzył Polskę na Zachód?; • na podstawie zebranych informacji przygotowuje prezentację na temat: Czy uczestnicy wystąpień społecznych z 1976 r. doczekali się zadośćuczynienia za krzywdy i represje, które ich dotknęły?; • odnajduje relacje osób pamiętających Czerwiec 1976 i prezentuje je w klasie; • przygotowuje pytania do ankiety, która mogłaby posłużyć do zbadania, jak Polacy pamiętają dzisiaj epokę Gierka ,przygotowuje prezentację o wybranym członku KOR; • przygotowuje prezentację na temat wybranej organizacji opozycyjnej działającej w Polsce w latach 70. XX w.; • zbiera informacje i przygotowuje krótką prezentację o działaniu opozycji demokratycznej w latach 70. XX w. swojej miejscowości / swoim regionie,ocenia, które z postulatów robotniczych z sierpnia 1980 r. były najbardziej niewygodne dla władzy i uzasadnia swoje stanowisko; • zbiera informacje o działalności NSZZ „Solidarność” lub NSZZ „Solidarność” RI, lub NZS w swoim regionie; przedstawia reakcję władz państw bloku wschodniego na Posałanie I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” do ludzi pracy Europy Wschodniej;wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Władysław Siła-Nowicki, Marian Jurczyk.ocenia, czy władze PRL, wprowadzając stan wojenny, osiągnęły zamierzone cele i przywróciły pełną kontrolę nad społeczeństwem; • zbiera informacje, jak wyglądały realia stanu wojennego w jego regionie; • zbiera informacje o kontaktach polskich organizacji opozycyjnych z organizacjami opozycyjnymi w krajach bloku wschodniego; • porównuje wpływy organizacji opozycyjnych na społeczeństwo w Polsce i innych krajach bloku wschodniego,ocenia, czy Michaił Gorbaczow zrealizował cele swojej polityki i uzasadnia swoje stanowisko; • ocenia relacje między państwami bloku wschodniego a ZSRS za rządów Michaiła Gorbaczowa i porównuje je z relacjami za rządów Leonida Breżniewa,wyjaśnia, dlaczego określenie gruba kreska jest różnie rozumiane; • wyjaśnia, dlaczego niektóre organizacje opozycyjne krytycznie odnosiły się do ustaleń Okrągłego Stołu i ich realizacji; • zbiera informacje na temat wyborów 4 czerwca w jego regionie,wyjaśnia, dlaczego upadek muru berlińskiego stał się symbolem upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej;ocenia, które czynniki odegrały największą rolę w procesie rozpadu ZSRS i Jugosławii oraz jak to wpłynęło na przebieg tych procesów,przedstawia realizację planu Balcerowicza i jego skutki w swoim regionie,ocenia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem obywatelskim i uzasadnia swoje stanowisko; • daje przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa, biorąc pod uwagę klasyczną jego definicję,daje przykłady z działań władz państwowych i samorządowych stosowania sprawiedliwości rozdzielczej i sprawiedliwości wyrównawczej,ocenia, która z koncepcji świata w końcu XX w. okazała się najbliższa rzeczywistości i uzasadnia swoje stanowisko,przedstawia i ocenia rolę wojsk ONZ w czasie konfliktu w Rwandzie; • wyjaśnia znaczenie Jednolitego Aktu Europejskiego i traktatu z Maastricht; • wyjaśnia, dlaczego został

zawarty traktat lizboński; • wyjaśnia, dlaczego przedstawia relacje między rządem a Prezydentem w Polsce w latach 1991–2005; • ocenia funkcjonowanie rządów w Polsce w latach 1991–2005, przywołując ich sukcesy i porażki; Finlandia starała się o członkostwo w Unii Europejskiej dopiero w latach 90. XX w., wskazuje różnice w procesie legislacyjnym w zależności od typu ustawy (np. ustawa zwykła i ustawa budżetowa); • ocenia skuteczność funkcjonowania Trybunału Stanu, charakteryzuje proces odwoławczy od decyzji jednostek samorządu terytorialnego; • przedstawia działania podejmowane przez samorząd swojej gminy, powiatu i województwa, wyjaśnia różnicę między prawem materialnym a procesowym; • analizuje przykładowe pisma z zakresu prawa cywilnego, karnego i administracyjnego (np. pozew, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, decyzję administracyjną), wyjaśnia, które prawa człowieka są negatywne, a które pozytywne; • wyjaśnia, w przypadku których praw człowieka obywatel może dochodzić swych praw; • ocenia skuteczność decyzji lub wyroków różnych instytucji chroniących prawa człowieka, porównuje proces rozliczenia władz komunistycznych w Polsce z podobnymi procesami w innych byłych państwach komunistycznych; • ocenia, czy można było proces dekomunizacji przeprowadzić lepiej i uzasadnia swoje stanowisko, przedstawia działania Polaków w ramach Partnerstwa dla Pokoju; • porównuje argumenty euroentuzjastów i eurosceptyków w czasie starania się Polski o członkostwo w Unii Europejskiej, ocenia skutki pandemii COVID-19 dla życia społecznego; • ocenia wpływ Arabskiej Wiosny na stabilizację w rejonie Bliskiego Wschodu, ocenia skuteczność interwencji wojsk koalicji w Afganistanie i Iraku; • przedstawia rolę i dążenia Kurdów w trakcie wojny z terroryzmem, ocenia koncepcje integracji europejskiej pod kątem korzyści, które niosą one ze sobą dla poszczególnych grup państw członkowskich; • przedstawia możliwości działania obywateli państw członkowskich w ramach Unii Europejskiej; • przedstawia działalność „Memoriału” jako organizacji opozycyjnej w Rosji; • przedstawia działania wybranego przez siebie rządu z początku XXI w. w polityce wewnętrznej i zagranicznej oraz ocenia je pod kątem rozwoju wewnętrznego Polski i jej racji stanu; • przedstawia działania organizacji polonijnych funkcjonujących w różnych państwach (np. Kongres Polonii Amerykańskiej w Stanach Zjednoczonych czy Związek Polaków w Niemczech), wyjaśnia, w jaki sposób zmiany kulturowe końca XX i początku XXI w. znajdują odzwierciedlenie w tekstach kultury z tego okresu; • ocenia, czy we współczesnym świecie można funkcjonować bez korzystania z mediów społecznościowych; • podaje przykłady pełnienia przez media funkcji czwartej władzy na podstawie publicystyki, literatury czy filmu; • przedstawia działania zmierzające do rozwiązania problemów przedstawionych w rozdziale (demografia, zmiany klimatyczne) w swoim regionie

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń;

- wyjaśnia genezę przejęcia władzy w PRL przez Edwarda Gierka; • ocenia otwarcie PRL na Zachód dokonane w czasach rządów Edwarda Gierka; • ocenia trzy kluczowe reformy Edwarda Gierka; • ocenia skutki nowelizacji Konstytucji PRL w 1976 r. dla PZPR i polskiego społeczeństwa; • ocenia elementy polityki ekipy Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne; • charakteryzuje standard życia społeczeństwa polskiego w warunkach gospodarki niedoboru, posługuje się przykładami; • ocenia skutki wystąpień społecznych z 1976 r.; • charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego jako instytucji wspierającej działanie opozycji demokratycznej; • wyjaśnia, dlaczego opozycja demokratyczna prowadziła działalność w różnych sferach życia społecznego; ocenia, które z postulatów robotniczych z sierpnia 1980 r. były możliwe do spełnienia; • wyjaśnia, na czym polegała różnica między strajkami z sierpnia 1980 r. a wcześniejszymi wystąpieniami robotników; • przedstawia

reakcję władz PZPR na porozumienia sierpniowe; • przedstawia znaczenie Posłania I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” do ludzi pracy Europy Wschodniej; zna i wyjaśnia pojęcie Niezależne Zrzeszenie Studentów; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jan Olszewski, Lech Kaczyński; • ocenia legalność i zasadność wprowadzenia stanu wojennego; • ocenia znaczenie powstania nielegalnych organizacji, w tym struktur „Solidarności” dla umacniania oporu społeczeństwa; • przedstawia reakcję ZSRS na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; • przedstawia pomoc społeczeństw zachodnich i środowisk emigracyjnych dla Polaków w czasie stanu wojennego, charakteryzuje politykę władz ZSRS wobec ludzi, którzy się z nimi nie zgadzali; • przedstawia zasięg wpływów organizacji opozycyjnych w społeczeństwach państw komunistycznych i wyjaśnia jego przyczyny; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jurij Andropow, Konstantin Czernienko, ocenia efekty reform wewnętrznych wprowadzonych przez Michaiła Gorbaczowa; • wyjaśnia wpływ rządów Michaiła Gorbaczowa na pozycję ZSRS w świecie, przedstawia reakcje społeczeństwa na postanowienia Okrągłego Stołu; • ocenia zakres zmian ustrojowych przeprowadzonych na mocy postanowień Okrągłego Stołu; • wyjaśnia, co spowodowało, że obóz solidarnościowy zdecydował się na utworzenie rządu, omawia genezę powstania Wspólnoty Niepodległych Państw; • porównuje procesy przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego, wskazując podobieństwa i różnice między procesami zachodzącymi w poszczególnych państwach; • porównuje przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; • wyjaśnia, dlaczego procesy przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego zostały określone jako Jesień Narodów, charakteryzuje proces dekomunizacji, odwołując się do przykładów ze swojego regionu; • przedstawia konsekwencje polityczne wyborów prezydenckich w 1990 r.; • zna i wyjaśnia pojęcie dekomunizacji, • porównuje różne typy organizacji pozarządowych; • omawia działalność organizacji pozarządowych i ich rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego na przykładach ze swojego regionu; • ocenia rolę wolontariatu w kształtowaniu się społeczeństwa obywatelskiego, charakteryzuje rolę sprawiedliwości społecznej w funkcjonowaniu państwa i społeczeństwa; • uzasadnia, że państwo polskie jest demokratycznym państwem prawa, • ocenia, czy można określić Stany Zjednoczone jako żandarma ładu na świecie w końcu XX w.; • wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS usiłował utrzymać wpływy na świecie; • wie, kim był Michaił Gorbaczow, wyjaśnia przyczyny konfliktów religijnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; • charakteryzuje sytuację w Afryce na przełomie XX i XXI w., wyjaśnia, dlaczego strefa Schengen i strefa euro nie pokrywa się z krajami Unii Europejskiej; • wyjaśnia przyczyny rozszerzania zakresu współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; • przedstawia współpracę Unii Europejskiej ze Szwajcarią i wyjaśnia stosunek Szwajcarii do Unii Europejskiej, ocenia, czy reformy rządu Jerzego Buzka spełniły oczekiwania Polaków; • przedstawia proces podpisania i ratyfikowania konkordatu; • ocenia stabilność polskiej sceny politycznej i jej wpływ na funkcjonowanie państwa; • wie, kim jest Hanna Suchocka, wyjaśnia wzajemne zależności między organami władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz podaje przykłady ich zastosowania; • wyjaśnia zasady sądownictwa w Polsce; • charakteryzuje pozycję Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu w polskim systemie ustrojowym; • zna i wyjaśnia pojęcie konstruktywne wotum nieufności, wyjaśnia podstawy prawne i zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego; • wyjaśnia, na jakie zadania jednostki samorządu terytorialnego mogą mieć różne źródła finansowania; • zna i wyjaśnia pojęcia: decentralizacja, zasada pomocniczości, charakteryzuje relacje między organami władzy albo organami władzy a obywatelami, które reguluje prawo administracyjne; • wyjaśnia różnicę między wykroczeniem, występkiem i zbrodnią; • zna i wyjaśnia pojęcia: odwołanie, wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, przedstawia proces kształtowania się praw człowieka do II wojny światowej; • porównuje zawartość i rolę dokumentów chroniących prawa człowieka; •

przedstawia proces postępowania obywatela polskiego, który oskarża instytucje państwowe o złamanie praw człowieka (rozpatruje wszystkie możliwości odwoławcze); • wyjaśnia, które prawa człowieka i w jakich okolicznościach mogą być ograniczone wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem procesu lustracji; • zna i wyjaśnia pojęcie kłamstwo lustracyjne, charakteryzuje stosunki polsko-rosyjskiej w latach 90. XX w.; • przedstawia aktywność Polski w rejonie Europy Środkowej w latach 90. XX w.; • wyjaśnia, jakie czynniki wpływały na relacje Polski z innymi państwami; • przedstawia skutki kryzysu finansowego z początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny Arabskiej Wiosny; • przedstawia udział Polaków w walkach w Afganistanie i Iraku; • wyjaśnia związek między zamachami terrorystycznymi w Europie a wojną z terroryzmem na Bliskim Wschodzie; • wymienia skutki wojny z terroryzmem dla państw muzułmańskich, Stanów Zjednoczonych i Europy, porównuje koncepcje integracji Europy; • charakteryzuje przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; • ocenia politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • wyjaśnia wpływ problemów, z którymi mierzy się Unia Europejska, na jej funkcjonowanie i pozycję w niej poszczególnych państw, przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji; • wyjaśnia wpływ różnych form prowadzenia wojny przez Rosję na sytuację w Europie; • wyjaśnia, od czego zależy polityka Rosji wobec Ukrainy; • przedstawia stosunek państw zachodnioeuropejskich i Stanów Zjednoczonych do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; • zna i wyjaśnia pojęcie kolonia karna; • wie, kim jest Wiktor Janukowycz, ocenia, jak afery, do których dochodziło za poszczególnych rządów, wpływały na ich ocenę przez społeczeństwo; • ocenia realizację założeń poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej; • charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS i byłych republikach radzieckich; • wyjaśnia, w jaki sposób rząd polski wspiera Polaków na terenie byłego ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcie Karta Polaka; • wie, jest Andżelika Borys, ocenia korzyści i zagrożenia płynące z polityki wielokulturowości; • porównuje główne argumenty współczesnych sporów światopoglądowych, wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na kulturę; • wyjaśnia, w jaki sposób można nadużywać wolności słowa w Internecie, i przedstawia działania zapobiegające temu zjawisku; • zna i wyjaśnia pojęcie netykieta, wyjaśnia, dlaczego środki masowego przekazu określa się jako czwartą władzę; wymienia prawa i obowiązki pracowników mediów, ocenia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • charakteryzuje działania podjęte przez Polskę w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego; • ocenia skuteczność podejmowanych przez państwa prób zahamowania zachodzących zmian klimatycznych,

Ocena dobra (4)

Uczeń;

-• omawia okoliczności objęcia władzy przez Edwarda Gierka; • omawia zmiany wprowadzone w Konstytucji PRL w 1976 r.; wskazuje rzeczywiste cele reformy administracyjnej z 1975 r.; • omawia koncepcję budowy „drugiej Polski” i sposoby wdrażania tego projektu w życie; • wyjaśnia cele i skutki „propagandy sukcesu” w epoce Gierka; • omawia elementy polityki ekipy Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne; • przedstawia zmiany wprowadzone w Konstytucji PRL w 1976 r. i wyjaśnia przyczyny protestów społecznych związanych z wprowadzeniem tych zmian; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz omawia ich polityczną rolę: Piotr Jaroszewicz, Richard Nixon, Jimmy Carter; • zna i wyjaśnia pojęcie „półkownik” ; • przypomina znaczenie pojęcia gospodarka niedoboru i odnosi je do Polski w drugiej połowie lat 70. XX w.; • porównuje reakcję władz (w tym zastosowane represje) na wystąpienia społeczne w 1970 i 1976 r.; • wyjaśnia znaczenie utworzenia KOR; • omawia główne formy działania opozycji demokratycznej w Polsce w latach 70. XX w.; charakteryzuje sytuację gospodarczą w Polsce w 1980 r.; • wyjaśnia rolę

Międzyzakładowych Komitetów Strajkowych w rozmowach strajkujących robotników z władzami; • przedstawia konsekwencje zawarcia porozumień sierpniowych; • zna i wyjaśnia pojęcia: „przerwy w pracy”, karnawał „Solidarności”; • wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Bogdan Borusewicz, Andrzej Gwiazda, Bogdan Lis, przedstawia stosunek PZPR do „Solidarności”; • charakteryzuje formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia rolę i działania Kościoła po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia reakcję państw zachodnich na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: prowokacja bydgoska, „Solidarność Walcząca”; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: płk Ryszard Kukliński, Józef kard. Glemp, Władysław Frasyniuk, Kornel Morawiecki wyjaśnia przyczyny wyścigu zbrojeń na początku lat 80. XX w.; • wymienia przykładowe organizacje opozycyjne w krajach bloku wschodniego; • przedstawia postawy społeczeństw państw komunistycznych wobec władzy; • zna i wyjaśnia pojęcia: dysydent, azyl polityczny, Karta 77, Konfederacja Polski Niepodległej; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Aleksander Sołżenicyn, Andriej Sacharow; • przedstawia wpływ reform w ZSRS na sytuację w krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje politykę zagraniczną Michaiła Gorbaczowa; • wyjaśnia przyczyny zmian relacji między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi za rządów Michaiła Gorbaczowa; • wie, kim był Mieczysław Rakowski, charakteryzuje próby przezwyciężenia trudności gospodarczych podejmowane przez władze; • przedstawia genezę Okrągłego Stołu; • przedstawia realizację postanowień Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: gruba kreska, desygnacja, Obywatelski Klub Parlamentarny • wie, kim był Tadeusz Mazowiecki, wyjaśnia przyczyny wzrostu pozycji opozycji w krajach bloku wschodniego; • przedstawia proces obalenia Nicolae Ceaușescu w Rumunii; • wyjaśnia trudności związane z procesem jednoczenia Niemiec; • przedstawia proces rozpadu ZSRS i Jugosławii; • zna i wyjaśnia pojęcie Wspólnota Niepodległych Państw • wie, kim był Nicolae Ceaușescu, charakteryzuje proces prywatyzacji i reprivatyzacji; • wyjaśnia problemy i konsekwencje procesu prywatyzacji i reprivatyzacji; • przedstawia przyczyny i przebieg wyborów prezydenckich w 1990 r.; • zna i wyjaśnia pojęcia: prywatyzacja, reprivatyzacja; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jarosław Kaczyński, Stanisław Tymiński wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego ważne są kapitał społeczny i zaufanie społeczne; • wyjaśnia różnice między stowarzyszeniem a fundacją; • charakteryzuje organizacje pożytku publicznego; • zna i wyjaśnia pojęcia: kapitał społeczny, zaufanie społeczne, obywatelskie nieposłuszeństwo, wolontariat, wymienia różnice pomiędzy różnymi typami sprawiedliwości; • wyjaśnia różnice pomiędzy sprawiedliwością rozdzielczą a sprawiedliwością wyrównawczą; • zna i wyjaśnia pojęcia: sprawiedliwość rozdzielcza, sprawiedliwość wyrównawcza; • wskazuje różnice po między koncepcjami świata w końcu XX w.; • charakteryzuje proces globalizacji w różnych dziedzinach życia, wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; • wyjaśnia przyczyny podziału świata na globalną Północ i globalne Południe; • wyjaśnia przyczyny konfliktu w Rwandzie; • zna i wyjaśnia pojęcie konflikt Północ–Południe, przedstawia zakres współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; • wskazuje różnice pomiędzy poszczególnymi dokumentami tworzącymi podstawy prawne Unii Europejskiej; • wyjaśnia znaczenie strefy Schengen i strefy euro; • przedstawia współpracę Unii Europejskiej z Norwegią i wyjaśnia jej stosunek do Unii Europejskiej, • wyjaśnia przyczyny zmian rządów po 1990 r.; • przedstawia przebieg prac nad nową konstytucją; • charakteryzuje reformy rządu Jerzego Buzka; • przedstawia stosunki wyznaniowe w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: recesja, lustracja; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jan K. Bielecki, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller, Jan Olszewski, Antoni Macierewicz; • charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej i wykonawczej w Polsce z zastosowaniem podziału tych

uprawnień; • wymienia etapy procesu legislacyjnego; • przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce; • wymienia zasady sądownictwa w Polsce; • wymienia przykładowe uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; • zna i wyjaśnia pojęcia: preambuła, proces legislacyjny, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu; • wymienia organy władzy samorządu wojewódzkiego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu wojewódzkiego; wymienia źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: subwencja, dotacja, marszałek sejmiku wojewódzkiego, sejmik województwa, • rozumie podstawowe terminy związane z naukami prawnymi; • przedstawia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • omawia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: przysposobienie, obowiązek alimentacyjny; • przedstawia proces kształtowania się praw człowieka po II wojnie światowej; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka na świecie; • wymienia organy ONZ, zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; • zna i wyjaśnia pojęcia: Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Rada Praw Człowieka, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny; • wie, kim była Eleanor Roosevelt, omawia różne formy działalności Instytutu Pamięci Narodowej; • zna i wyjaśnia pojęcia: Instytut Pamięci Narodowej, Rzecznik Interesu Publicznego, status osoby pokrzywdzonej; • przedstawia współpracę Polski z innymi krajami regionu w celu wstąpienia do NATO i Unii Europejskiej; • charakteryzuje relacje polsko-niemieckie w latach 90. XX w.; zna i wyjaśnia pojęcia: Trójkąt Weimarski, Trójkąt Wyszehradzki / Grupa Wyszehradzka, charakteryzuje sytuację w Korei Północnej na początku XXI w.; • przedstawia skutki Arabskiej Wiosny; • przedstawia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcie Arabska Wiosna, omawia interwencję wojsk koalicji w Iraku; • charakteryzuje działalność Państwa Islamskiego; • przedstawia znaczenie Stanów Zjednoczonych w wojnie z terroryzmem; • zna i wyjaśnia pojęcia: szariat, Państwo Islamskie, przedstawia koncepcje integracji Europy; • przedstawia postawy państw Unii Europejskiej wobec kryzysu migracyjnego; • wymienia przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: Stany Zjednoczone Europy, Europa Ojczyzn, Europa wielu prędkości, przedstawia, w jaki sposób przywódcy Rosji dążą do wzmocnienia władzy; • przedstawia proces aneksji Krymu; • przedstawia stosunek państw środkowoeuropejskich do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; • charakteryzuje różne formy prowadzenia wojny przez Rosję; • zna i wyjaśnia pojęcia: „zielone ludziki”, wojna hybrydowa, szantaż gazowy; • wie, kim był Borys Jelcyń • charakteryzuje polską scenę polityczną na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: Liga Polskich Rodzin, Samoobrona, katastrofa smoleńska; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Donald Tusk, Andrzej Lepper, • wyjaśnia rolę, jaką odgrywały instytucje emigracyjne po II wojnie światowej; • przedstawia podstawy prawne i możliwości działania polskich władz emigracyjnych; • zna i wyjaśnia pojęcia: depozytariusz, miesięcznik „Kultura”; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Edward Raczyński, August Zaleski, Ryszard Kaczorowski, Władysław Anders; • wyjaśnia założenia polityki wielokulturowości; • wyjaśnia, jakie znaczenie ma obecnie postawa tolerancji i w czym się ona przejawia; • zna i wyjaśnia pojęcia: poprawność polityczna, asymilacja, tolerancja, dyskryminacja, wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na gospodarkę, edukację; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla społeczeństwa; • zna i wyjaśnia pojęcia: wykluczenie cyfrowe, dezinformacja, bańka filtrująca, charakteryzuje zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; • charakteryzuje funkcje środków masowego przekazu; • wymienia obowiązki mediów, przedstawia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny kryzysu demograficznego; • przedstawia podejmowane przez państwa próby

zahamowania zachodzących zmian klimatycznych; • zna i wyjaśnia pojęcia: geopolityka, protokół z Kioto

Ocena dostateczna (3)

Uczeń;

-na podstawie podręcznika przedstawia karierę polityczną Edwarda Gierka; • zna i wyjaśnia pojęcia: nowelizacja konstytucji, dobrobyt na kredyt, „druga Polska”, Pewex; • omawia najważniejsze wydarzenia i zmiany, które zaszły w Polsce w czasach rządów Gierka w dziedzinach: gospodarki, kultury, sportu • wskazuje elementy polityki ekipy Gierka, które miały zapewnić rządzącym poparcie społeczne; • wymienia zmiany wprowadzone w Konstytucji PRL w 1976 r. i wskazuje skutki ich wprowadzenia (protesty społeczne); • wie, kim był Leonid Breżniew, omawia sytuację gospodarczą Polski w drugiej połowie lat 70. XX w.; • omawia przyczyny kryzysu gospodarczego w PRL w latach 70. XX w.; • omawia przebieg wystąpień społecznych w 1976 r.; • zna i wyjaśnia pojęcia: pułapka zadłużenia, „manewr gospodarczy”, omawia formy pomocy dla represjonowanych uczestników protestów robotniczych z 1976 r. i ich rodzin prowadzone przez KOR; • omawia główne organizacje opozycji demokratycznej działające w Polsce w latach 70. XX w., • przedstawia postulaty strajkujących robotników z lipca i sierpnia 1980 r.; • dzieli je na polityczne i ekonomiczne; • wymienia postanowienia porozumień sierpniowych; • zna i wyjaśnia pojęcia: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, porozumienia sierpniowe; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Anna Walentynowicz, Bronisław Geremek, Mieczysław Jagielski, charakteryzuje ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • przedstawia represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • wymienia przykładowe formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • wyjaśnia, jaką rolę odgrywała militaryzacja niektórych zakładów pracy i środków masowego przekazu; • zna i wyjaśnia pojęcia: Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego, Tymczasowa Komisja Koordynacyjna, pacyfikacja kopalni „Wujek”, wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: gen. Czesław Kiszczak, Jan Dobraczyński, Jerzy Popiełuszko, wyjaśnia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje kryzys społeczny w krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi; • zna i wyjaśnia pojęcia: „imperium zła”, „gwiazdne wojny”, wyjaśnia, na czym polegały reformy wewnętrzne wprowadzane przez Michaiła Gorbaczowa; przedstawia konsekwencje katastrofy elektrowni atomowej w Czarnobylu; • zna i wyjaśnia pojęcie uwłaszczenie nomenklatury, • przedstawia problemy gospodarcze Polski w II poł. lat 80. XX w.; • wymienia działania podejmowane przez władze, aby przezwyciężyć trudności gospodarcze; • wymienia postanowienia Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Komitet Obywatelski, • wie, kim był Alfred Miodowicz, przedstawia proces przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii; wymienia przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; • wymienia etapy procesu rozpadu ZSRS i Jugosławii; • zna i wyjaśnia pojęcia: pucz, czystki etniczne, • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Borys Jelcyn, Giennadij Janajew, wyjaśnia, które problemy wynikały z polityki gospodarczej władz komunistycznych; • omawia społeczne skutki realizacji planu Balcerowicza; • zna i wyjaśnia pojęcia: transformacja, bezrobocie strukturalne, hiperinflacja, kuroniówka • wie, kim był Jacek Kuroń, charakteryzuje czynniki, które wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego; • wymienia przykładowe organizacje pozarządowe i przedstawia ich działania; • wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego największe znaczenie mają organizacje pozarządowe; • zna i wyjaśnia pojęcia: społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, stowarzyszenie, fundacja, organizacje pożytku

publicznego, wymienia różne typy sprawiedliwości; • wyjaśnia pojęcia: demokratyczne państwo prawa, sprawiedliwość społeczna, wymienia koncepcje świata w końcu XX w. i ich autorów; • wyjaśnia, na czym polega proces globalizacji; • charakteryzuje politykę Stanów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie; • zna i wyjaśnia pojęcia: koniec historii, zderzenie cywilizacji, globalna wioska; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Francis Fukuyama, Samuel Huntington, Zbigniew Brzeziński, wymienia najważniejsze przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; • przedstawia proces upadku apartheidu w RPA; • zna i wyjaśnia pojęcia: apartheid, bantustany; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Nelson Mandela, Frederik de Klerk, wymienia kryteria przyjmowania nowych państw do Unii Europejskiej; • wymienia płaszczyzny współpracy między krajami Unii Europejskiej; • wymienia państwa strefy Schengen; • zna i wyjaśnia pojęcia: kryteria kopenhaskie, strefa Schengen, wymienia ruchy polityczne w Polsce po 1990 r.; • wyjaśnia przyczyny zmian na polskiej scenie politycznej po 1990 r.; • wyjaśnia, jak chciano zapobiec rozdrobnieniu politycznemu w Polsce; • wymienia podstawy prawne, na których opierają się relacje między państwem polskim a kościołami i związkami wyznaniowymi; zna i wyjaśnia pojęcia: Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, konkordat, próg wyborczy, wyjaśnia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia przykładowe kompetencje organów władzy ustawodawczej; • wymienia podstawowe kompetencje organów władzy wykonawczej; • wymienia przykładowe zasady sądownictwa w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: zasada demokratycznego państwa prawa, zasada pluralizmu politycznego, zasada niezawisłości sędziów, wymienia organy władzy samorządu powiatowego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu powiatowego; zna i wyjaśnia pojęcia: powiat, starosta, wyjaśnia różnice pomiędzy prawem naturalnym a prawem stanowionym; • charakteryzuje podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: własność, służebność, hipoteka, wykroczenie, występki, zbrodnie, odpowiedzialność karna, omawia cechy praw człowieka; • charakteryzuje trzy generacje praw człowieka; • wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka w Europie; • wymienia europejskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; • zna i wyjaśnia pojęcia: Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejski Trybunał Praw Człowieka, • przedstawia działania podejmowane przez polskie władze w celu rozliczenia postępowania władz PRL-u; • wyjaśnia, dlaczego było trudno uzyskać wyroki skazujące w procesach autorów stanu wojennego i w sprawie użycia broni w kopalni „Wujek”, omawia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; • wyjaśnia, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcie Partnerstwo dla Pokoju, • przedstawia pozycję Chin na początku XXI w.; • przedstawia skutki globalizacji; • wymienia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: COVID-19, SARS-CoV-2, pandemia, charakteryzuje różne nurty terroryzmu w XXI w. • omawia interwencję wojsk koalicji w Afganistanie; • zna i wyjaśnia pojęcia: Al-Kaida, talibowie, • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Osama bin Laden, George W. Bush, wymienia dokumenty unijne zawarte na początku XXI w. i ich główne założenia; • wyjaśnia przyczyny kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; • charakteryzuje politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, traktat nicejski, traktat lizboński, tarcza antykryzysowa, omawia sytuację w Gruzji; • przedstawia przebieg wojny w Ukrainie; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Dżochar Dudajew, Achmat Kadyrow, Ramzan Kadyrow, • wymienia główne założenia poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej; • wymienia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: postkomunizm, kohabitacja polityczna,

dług publiczny; • wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Kazimierz Marcinkiewicz, Bronisław Komorowski, Andrzej Duda, wymienia przykładowe instytucje polskie działające na emigracji; • przedstawia znaczenie organizacji tworzonych przez Polaków na emigracji dla podtrzymywania polskości i rozwoju kultury polskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Instytut Józefa Piłsudskiego, Maisons-Laffitte, Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jerzy Giedroyc, Jan Nowak Jeziorański, przedstawia zalety i wady polityki wielokulturowości; • przedstawia znaczenie dziedzictwa kulturalnego dla współczesnej kultury; • zna i wyjaśnia pojęcia: segregacja rasowa, dziedzictwo kulturowe, wyjaśnia przyczyny rozwoju komunikacji cyfrowej; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: sieciologizm, fake newsy, wymienia zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; wymienia funkcje środków masowego przekazu; • wymienia prawa mediów; • przedstawia działania Polski w polityce zagranicznej; • przedstawia działania wojsk polskich w ramach NATO; • przedstawia sposoby przezwyciężenia kryzysu demograficznego; • przedstawia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie.

Ocena poprawna (2)

Uczeń;

-wie, w którym okresie Edward Gierk pełnił funkcję I sekretarza KC PZPR; • zna i wyjaśnia pojęcia: plan 5-letni (1971–1976), plenum, Komitet Centralny, Biuro Polityczne, „propaganda sukcesu”, sklepy komercyjne, maluch (samochód), czyn partyjny; • na podstawie mapy z podręcznika wymienia najważniejsze inwestycje gospodarcze w Polsce epoki Edwarda Gierka; • wie, na czym polegała reorganizacja administracji przeprowadzona w Polsce w 1975 r.; • na podstawie mapy z podręcznika wymienia nazwy województw istniejących od 1975 r.; • wie, że w 1976 r. dokonano zmian w Konstytucji PRL • wymienia wydarzenia, które doprowadziły do protestów robotniczych w 1976 r.; • podaje przyczyny protestów robotniczych w 1976 r.; • zna i wyjaśnia pojęcia: Czerwiec 1976, „ścieżka zdrowia”, ZOMO, reglamentacja towarów, kartki żywnościowe, wymienia formy pomocy dla represjonowanych uczestników protestów robotniczych z 1976 r. i ich rodzin; • podaje nazwy organizacji opozycji demokratycznej w Polsce działające w latach 70. XX w.; • zna i wyjaśnia pojęcia oraz rozwija skróty: opozycja, opozycja demokratyczna, Komitet obrony Robotników /Komitet Samoobrony Społecznej KOR, Studenckie Komitety Solidarności (SKS), Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), Konfederacja Polski Niepodległej (KPN), Towarzystwo Kursów Naukowych (TKN), drugi obieg, latający uniwersytet, tajny współpracownik, wymienia najważniejsze problemy gospodarcze Polski na przełomie lat 70. i 80. XX w.; • wymienia przykładowe postulaty strajkujących robotników z sierpnia 1980 r.; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, wymienia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego; • wymienia przykładowe ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • wymienia przykładowe represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • zna i wyjaśnia pojęcia: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, internowanie, godzina milicyjna, • wie, kim był gen. Wojciech Jaruzelski, i przedstawia jego historyczną rolę, • charakteryzuje kryzys gospodarczy w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje kryzys społeczny w ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcia: bumelant, amnestia, indoktrynacja, wymienia reformy wewnętrzne przeprowadzone w ZSRS przez Michaiła Gorbaczowa, • przedstawia relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi za rządów Michaiła Gorbaczowa; • zna i wyjaśnia pojęcia: pierestrojka, głasnost'; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan, George Bush, wymienia problemy gospodarcze Polski

w II poł. lat 80. XX w.; • wymienia przykładowe postanowienia Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: Okrągły Stół, pluralizm, wybory kontraktowe; • wie, kim były /są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Lech Wałęsa, gen. Wojciech Jaruzelski, wymienia etapy przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii; wymienia etapy procesu jednoczenia Niemiec; • zna i wyjaśnia pojęcia: Karta 77, aksamitna rewolucja, Fidesz, Trójkątny Stół, Okrągły Stół; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Václav Havel, Erich Honecker, Helmut Kohl, wymienia problemy gospodarcze Polski na początku lat 90. XX w.; • przedstawia założenia planu Balcerowicza; • przedstawia wyniki wyborów prezydenckich w 1990 r. • zna i wyjaśnia pojęcie plan Balcerowicza; • wie, kim jest Leszek Balcerowicz, zna definicję społeczeństwa obywatelskiego; • wymienia formy aktywności społecznej; • wymienia sektory działania organizacji w społeczeństwie obywatelskim; • zna pojęcia: społeczeństwo obywatelskie, referendum, organizacje pozarządowe, zna definicje demokratycznego państwa prawa i sprawiedliwości społecznej; • wymienia różne możliwości rozumienia terminu sprawiedliwość; • wymienia działania Stanów Zjednoczonych zmierzające do utrzymania ładu na świecie w końcu XX w.; • przedstawia proces globalizacji w gospodarce; • zna i wyjaśnia pojęcia: Pustynna Burza, globalizacja; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: George Bush, Saddam Husajn; • wymienia najważniejsze konflikty zbrojne na przełomie XX i XXI w.; • wymienia różnice pomiędzy globalną Północą a globalnym Południem, wymienia dokumenty tworzące Unię Europejską i ich najważniejsze postanowienia; • wymienia organy Unii Europejskiej; • wymienia państwa strefy euro; • pokazuje na mapie proces rozszerzania się Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: Jednolity Akt Europejski, traktat z Maastricht, Unia Europejska, traktat nicejski, traktat lizboński, strefa euro, wymienia najważniejsze partie w Polsce po 1990 r.; • wymienia zmiany ustrojowe, które wprowadziła Mała Konstytucja; • wymienia reformy rządu Jerzego Buzka; • zna i wyjaśnia pojęcia: Sojusz Lewicy Demokratycznej, Unia Demokratyczna, Mała Konstytucja; • wie, kim jest Jerzy Buzek, wymienia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wymienia prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia organy władzy ustawodawczej i ich dwie kompetencje; • wymienia organy władzy wykonawczej i ich dwie kompetencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: zasada suwerenności narodu, zasada trójpodziału władzy, wymienia organy władzy samorządu gminnego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu gminnego; zna i wyjaśnia pojęcia: samorząd terytorialny, domniemanie kompetencji, zadania własne, zadania zlecone, gmina, burmistrz, wójt, wymienia podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • zna i wyjaśnia pojęcia: norma prawna, osoba fizyczna, osoba prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych, definiuje prawa człowieka, wymieniając ich cechy; • wymienia przykładowe prawa człowieka, przyporządkowując je do odpowiednich generacji; • wymienia polskie dokumenty, w których zawarte są prawa człowieka; • wymienia polskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; • zna i wyjaśnia pojęcia: prawa człowieka, trzy generacje praw człowieka, Rzecznik Praw Obywatelskich, wymienia sposoby upamiętnienia żołnierzy podziemia niepodległościowego i osób represjonowanych w okresie PRL-u; • zna i wyjaśnia pojęcie rehabilitacji, wymienia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; • podaje przykładowe przyczyny, dla czego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; • zna i wyjaśnia pojęcie traktatu akcesyjnego; • wymienia czynniki, które wpływają na pozycję Chin na początku XXI w.; • wymienia przykładowe skutki globalizacji, wymienia różne nurty terroryzmu w XXI w. • wymienia przykładowe zamachy terrorystyczne w XXI w. i ich konsekwencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: terroryzm, World Trade Center; • wymienia organy władzy Unii

Europejskiej i ich przykładowe uprawnienia; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; • wymienia przykładowe działania Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; • zna i wyjaśnia pojęcia: Przewodniczący Rady Europejskiej, Wysoki Przedstawiciel Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, lockdown, wymienia przyczyny i skutki wojny w Czeczenii; • wymienia przyczyny i skutki konfliktu w Gruzji; • wymienia przyczyny wojny w Ukrainie; • zna i wyjaśnia pojęcie Euromajdan; • wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Władimir Putin, Wołodymyr Zełenski, wymienia przykładowe sukcesy i porażki poszczególnych rządów na początku XXI w.; • wymienia główne partie polityczne działające w Polsce na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: Platforma Obywatelska, Prawo i Sprawiedliwość, Zjednoczona Prawica; • pokazuje na mapie skupiska Polaków i Polonii po II wojnie światowej; • wymienia przyczyny emigracji z Polski po II wojnie światowej, wymienia zalety i wady polityki wielokulturowości; • wymienia główne płaszczyzny współczesnych sporów światopoglądowych; • zna i wyjaśnia pojęcie polityka wielokulturowości, zna definicję społeczeństwa cyfrowego / społeczeństwa informacyjnego; • wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: społeczeństwo cyfrowe, społeczeństwo informacyjne, wymienia typy komunikacji społecznej; • wymienia środki masowego przekazu; • zna i wyjaśnia pojęcia: komunikacja społeczna, mass media, wymienia przykładowe działania Polski w polityce zagranicznej; • wymienia przykładowe działania wojsk polskich w ramach NATO; • wymienia przyczyny kryzysu demograficznego; • wymienia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie; • zna i wyjaśnia pojęcia: kryzys demograficzny, ocieplenie klimatu,